

Paragraf 139

Ärendenummer KS2023/500

Svar på motion - återkommunalisering (V)

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. motionen "Återkommunalisering" (KS2023/500) avslås.

Sammanfattning

Den 25 maj 2023 (§ 104) skickade fullmäktige en motion från Britta Dalved (V), Daniel Svalling (V) och Sverker Scheutz (V) till kommunstyrelsen för beredning. Motionärerna yrkar att kommunstyrelsen ges i uppdrag att göra en plan för återkommunalisering av privatiserad verksamhet.

Enligt 3 kap. 8 § kommunallagen (KL) får kommunen överlämna, med de begränsningar som framgår av lag, skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare. Därtill gäller enligt 10 kap. 1 § KL att kommunfullmäktige får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ.

I ovannämnda situationer har kommunen enligt 10 kap. 8 § en skyldighet att kontrollera och följa upp skötseln av en kommunal angelägenhet som genom avtal har lämnats över till en privat utförare. Därtill har styrelsen en uppsiktsplikt över helägda kommunala bolag.

Enligt 6 kap. 9 § ska styrelsen i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § KL pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

I 5 kap 3 § KL stadgas att fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare och hos kommunledningsförvaltningen finns ett uppdrag att ta fram ett sådant program för den här mandatperioden. Av programmet ska bl.a. framgå hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Det kan konstateras att Enköpings kommun med stöd av den kompetensen som följer av kommunallagen och genom avvägningar i varje enskilt fall har avgjort, i separata politiska beslut, vilka delar av kommunens verksamhet ska utföras av privata aktörer och i vilken omfattning. Såsom det framgår av ovan har kommunen också en lagstadgad skyldighet att följa upp dessa verksamheter. Utifrån detta finns det inte någon anledning för kommunen att göra en plan för återkommunalisering av privatiserad verksamhet.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut och frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott kan besluta i enlighet med detta och finner så.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2023-08-14.
Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2023-06-19, § 104.
Motion, Återkommunalisering, daterad 2023-05-25.

Kommunledningsförvaltningen
Raine Katajamäki
raine.katajamaki@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Svar på motion - återkommunalisering (V)

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. avslå motionen "Återkommunalisering" (KS2023/500).

Ärendet

Beskrivning av ärendet

Motionärerna Britta Dalved (V), Daniel Svalling (V) och Sverker Scheutz (V) har den 25 maj 2023 inkommit med en motion med följande yrkande:

- "att kommunstyrelsen ges i uppdrag att göra en plan för återkommunalisering av privatiserad verksamhet."

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Enligt 3 kap. 12 § kommunallagen (KL) får kommunen överlämna, med de begränsningar som framgår av lag, skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare. Därtill gäller enligt 10 kap. 1 § KL att kommunfullmäktige får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ.

I ovan nämnda situationer har kommunen enligt 10 kap. 8 § en skyldighet att kontrollera och följa upp skötseln av en kommunal angelägenhet som genom avtal har lämnats över till en privat utförare. Därtill har styrelsen en uppsiktsplikt över helägda kommunala bolag.

Enligt 6 kap. 9 § ska styrelsen i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § KL pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

I 5 kap 3 § KL stadgas att fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare och hos kommunledningsförvaltningen finns ett uppdrag att ta fram ett sådant program för den här mandatperioden. Av programmet ska bl.a. framgå hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Det kan konstateras att Enköpings kommun med stöd av den kompetensen som följer av kommunallagen och genom avvägningar i varje enskilt fall har avgjort, i separata politiska beslut, vilka delar av kommunens verksamhet ska utföras av privata aktörer och i vilken omfattning. Såsom det framgår av ovan har kommunen också en lagstadgad skyldighet att följa upp dessa verksamheter. Utifrån detta finns det inte någon anledning för kommunen att göra en plan för återkommunalisering av privatiserad verksamhet.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Beslutet innebär inga sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2023-08-14.

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2023-06-19, § 104.

Motion, Återkommunalisering, daterad 2023-05-25.

Daniel Jansson-Hammargren
Kommundirektör
Enköpings kommun

Åsa Olsson
Kansli- och utredningschef
Enköpings kommun

Paragraf 104

Ärendenummer KS2023/500

Motion - återkommunalisering (V)

Kommunfullmäktiges beslut

Motionen skickas till kommunstyrelsen för beredning.

Beskrivning av ärendet

Britta Dalved (V), Daniel Svalling (V) och Sverker Scheutz (V) har inkommit med en motion. Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen ges i uppdrag att göra en plan för återkommunalisering av privatiserad verksamhet.

Beslutsunderlag

Motion, Britta Dalved (V), Daniel Svalling (V) och Sverker Scheutz (V), 2023-05-23

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen, för åtgärd
Britta Dalved (V), för kännedom
Daniel Svalling (V), för kännedom
Sverker Scheutz (V), för kännedom

Återkommunalisering

All offentlig makt utgår från folket. Av de makter som inte utgår från folket är den makt som följer med ägande den mest betydelsefulla.

Den offentliga makten utövas utan vinstintresse och med målet att ge största möjliga nytta till självkostnadspris (undantag finns). Invånarnas inflytande och nytta är viktigt för den offentliga makten.

Ägarmakten utövas med vinstintresse som drivkraft (undantag finns). Marknaden och vinsten är viktiga för ägarna.

I Sverige har vi ett blandekonomiskt system. Detta innebär att ägarmakten till viss del har tyglats och att allt inte bestäms på en marknad. Det är den offentliga makten som begränsar ägarmakten. Den offentliga makten står därför i motsatsställning till ägarmakten. De olika politiska partierna är mer eller mindre intresserade av att inskränka ägarmakt. Valen påverkar därför denna balans.

Privatisering

Offentlig förvaltning får överlämnas till enskilda (vanligen företag), d.v.s. överlämnas i ägarmaktens vård. Om sådant överlämnande sker uppstår en konflikt mellan vinstmaximeringsmålet och målet som avser största möjliga nytta till självkostnadspris. Vid överlåtelse av offentlig förvaltning till ägarmakten är uppföljning och kontroll viktiga. Annars finns risk att vinstmaximeringen går ut över kvaliteten i förvaltningen.

Många värden som ska produceras är dock svåra att kontrollera. Det gäller framför allt kommunala uppgifter som vård, skola och omsorg som därför alltid bör utföras i allmän regi. Detsamma anser de flesta gäller försvar, polis och rättsväsende.

För andra områden kan man fundera på om det fungerar att överlåta till ägarmakten att utföra tjänsterna, men man måste då räkna med att en del av det man betalar går till vinster som inte kommer det allmänna eller nyttjarna tillgodo.

Kommunalt ägande

Om kommunal verksamhet kräver tillgång till exempelvis fastigheter bör det mest ekonomiska vara att kommunen själv äger dessa. Man slipper då bl.a. bekosta vinst till ägarna. Således bör t.ex. vård, skola och omsorg men även t.ex. energiverk, vattenverk och avloppsanläggningar drivas i egna lokaler och anläggningar. Allmännyttan är ett annat exempel på där ägande i det kommunal regi gynnar invånare.

I kommunal regi

Man bör således alltid sträva efter ska utföra kommunala förvaltningsuppgifter i egen regi. Vidare bör kommunal egendom inte säljas ut och kommunal verksamhet bör i huvudsak bedrivas i egna anläggningar och byggnader.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

Härmed föreslås

- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att göra en plan för återkommunalisering av privatiserad verksamhet.

Enköping den 25 maj 2023